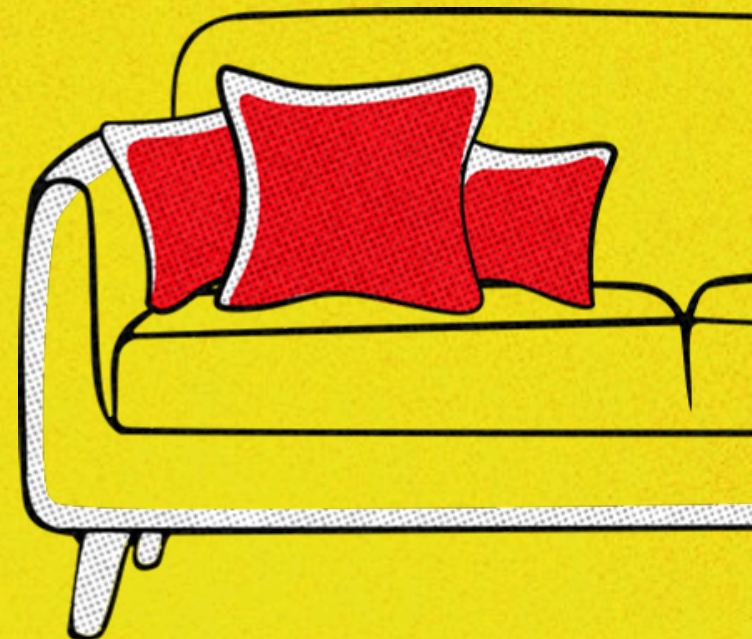

SŁOWNICZEK PRAWNY

**żółta
kanapa**

Kiedy hejt staje się przestępstwem?

SŁOWNICZEK PRAWNY

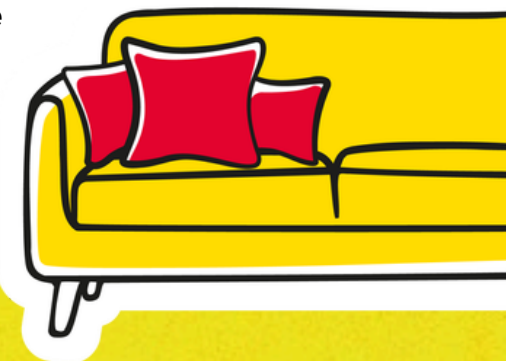
ZNIEWAŻENIE – ma dwa typy. W typie podstawowym sprawca może znieważać inną osobę w jej obecności albo choćby pod jej nieobecność, ale wiedząc, że zniewaga do tej osoby dotrze. W typie kwalifikowanym - sprawca działa za pomocą środków masowego komunikowania. Znieważenie może być dokonywane za pomocą słów, gestów, pisma lub obrazu (w tym wulgaryzmów, wyzwisk, obraźliwych memów czy komentarzy w Internecie).

Podstawa prawna: Art. 216 § 1 k.k. - typ podstawowy – sprawca podlega karze grzywny albo karze ograniczenia wolności. Art. 216 § 2 k.k. - typ kwalifikowany - sprawca podlega karze grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku

ZNIESŁAWIENIE – podobnie jak znieważenie, ma dwa typy. W typie podstawowym polega na pomawianiu innej osoby, grupy osób, instytucji, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności. W typie kwalifikowanym (§2) sprawca działa za pomocą środków masowego komunikowania.

Podstawa prawna: Art. 212 § 1 k.k. - typ podstawowy – sprawca podlega karze grzywny albo karze ograniczenia wolności Art. 212 § 2 k.k. - typ kwalifikowany - sprawca podlega karze grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku

Uwaga! Nie jest zniesławieniem mówienie o czymś, co okaże się być prawdą.

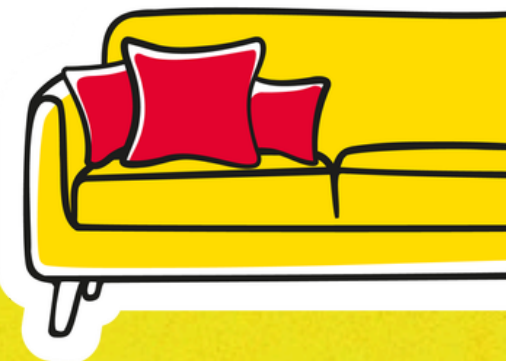
JAK ODRÓŻNIĆ ZNIEWAŻENIE OD ZNIESŁAWIENIA?

Zniesławienie

- pomówienie o postępowanie lub właściwości (np. kradzież, oszustwo, niekompetencję), które mogą poniżyć w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania
- atakowane są dobre imię i reputacja (część zewnętrzna)
- dotyczy osoby, firmy, organizacji itd.
- mówi o faktach, które teoretycznie da się sprawdzić (jeśli treść okaże się prawdą - wtedy nie ma zniesławienia)

Znieważenie

- użycie obelg, wyzwisk, ośmieszanie lub gesty naruszające godność osobistą
- atakowane są godność i poczucie własnej wartości (część wewnętrzną)
- dotyczy osób
- to oceniająca obelga, a nie zarzut dotyczący konkretnego czynu

SŁOWNICZEK PRAWNY

MOWA NIENAWIŚCI (ang. hate speech) to używanie języka w celu rozbudzenia, rozpowszechniania czy usprawiedliwiania nienawiści i dyskryminacji, jak również przemocy wobec konkretnych osób, grup osób, przedstawicieli mniejszości czy jakiegokolwiek innego podmiotu będącego celem danej wypowiedzi.

W polskim prawie karnym pojęcie „mowy nienawiści” nie występuje jako odrębny, dedykowany typ przestępstwa. Zachowania te są ścigane na podstawie **różnych artykułów Kodeksu karnego. Możemy tu mówić zatem o:**

1. DYSKRYMINACJI – przemoc lub groźba bezprawna wobec grupy osób lub poszczególnej osoby z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej, wyznaniowej lub z powodu jej bezwyznaniowości

Podstawa prawna: art. 119 k.k. – sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. PROPAGOWANIU NAZIZMU, KOMUNIZMU, FASZYZMU LUB INNEGO USTROJU TOTALITARNEGO –

propagowanie nazistowskiego, komunistycznego, faszystowskiego lub innego totalitarnego ustroju państwa lub nawołuje do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość.

Podstawa prawna: art. 256 § 1 k.k. – sprawca podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

3. RASIZMIE – znieważanie grupy ludności albo poszczególnej osoby z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej albo z powodu jej bezwyznaniowości lub naruszanie z takich powodów nietykalności cielesnej innej osoby,

Podstawa prawna: art. 257 k.k. – sprawca podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

UWAGA! – W przypadku ataków na konkretną osobę zastosowanie mogą mieć także artykuły dotyczące groźby karalnej (art. 190 k.k.) lub znieważenia (art. 216 k.k.)

SŁOWNICZEK PRAWNY

GROŹBA KARALNA – sprawca grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub na szkodę osoby dla niej najbliższej (np. pobiciem, zniszczeniem mienia), a groźba ta wzbudza w osobie, do której została skierowana lub której dotyczy, uzasadnioną obawę, że będzie spełniona.

Podstawa prawna: Art. 190 § 1 k.k. – sprawca podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

STALKING – polega na uporczywym nękanii innej osoby lub osoby dla niej najbliższej, co wzbudza u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność. Może polegać np. na głuchych telefonach o każdej porze dnia i nocy, wysyłaniu setek SMS-ów, e-maili lub wiadomości na komunikatorach czy niechcianych prezentów, nachodzeniu w domu, pracy lub miejscu nauki, tworzeniu fałszywych profili w mediach społecznościowych w celu obserwowania i pisania do ofiary.

Kluczowa jest „uporczywość” działania sprawcy.

Podstawa prawna: art. 190a § 1 k.k. - sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

ZMUSZANIE DO OKREŚLONEGO ZACHOWANIA – sprawca stosując przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną, zmusza ją lub inną osobę do określonego działania, zaniechania lub znoszenia (np. żądanie usunięcia profilu, przelania pieniędzy, wycofania zeznań)

Podstawa prawna: art. 191 § 1 k.k. – sprawca podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

SŁOWNICZEK PRAWNY

PRZEMOC - celowe działanie lub zaniechanie z użyciem siły fizycznej bądź przewagi innego typu, które narusza prawa i dobra osobiste drugiej osoby oraz wywołuje u niej cierpienie i szkody.

PRZEMOC FIZYCZNA – w ujęciu prawnym może zostać potraktowana jako popełnienie przestępstwa np. naruszenia nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.), uszczerbków na zdrowiu (art. 156 k.k. i art. 157 k.k.), zmuszania do określonego zachowania (art. 191 k.k.), pobicia (art. 158 k.k.).

ZNĘCANIE SIĘ – sprawca znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą:

1. najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy (§1),
2. nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny (§1a).

Podstawa prawna: **art. 207 §1 k.k. – sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5,**

art. 207 §1a k.k. – sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

BULLYING - polski Kodeks Karny nie zawiera przestępstwa o nazwie „bullying”, ale zachowania składające się na ten fenomen wyczerpują znamiona czynów zabronionych opisywanych w tym słowniczku.

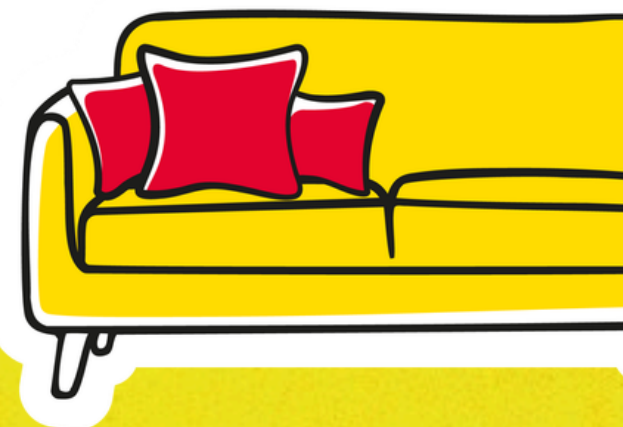

**Słowniczek prawny powstał we współpracy
i pod patronatem Wydziału Prawa Uniwersytetu
w Białymstoku (partnera kampanii Żółta Kanapa).**

Konsultacja merytoryczna:

dr Justyna Omeljaniuk, Katedra Prawa Karnego i Kryminologii,
Wydział Prawa Uniwersytet w Białymstoku

Kiedy hejt staje się przestępstwem?

O KAMPANII

Czym jest Żółta Kanapa? To symbol przestrzeni i czasu, które warto wygospodarować, by przyjrzeć się własnym potrzebom i emocjom. To pierwszy krok do zadbania o swój dobrostan i lepszą kondycję psychiczną. Wokół symbolicznej Żółtej Kanapy zbudowana została kampania promująca profilaktykę zdrowia psychicznego – realizowana przez Miasto Białystok z inicjatywy Białostockiej Rady Kobiet

Więcej na www.bialystok.pl/zoltakanapa.

WSPARCIE PRAWNE

Nieodpłatnych podstawowych porad telefonicznych rodzicom dzieci, które są ofiarami lub sprawcami hejtu, udzielają:

Adwokat Sylwia Targońska-Kołodko tel.: 600 341 412

Adwokat Urszula Dubieniecka-Kiszło tel.: 502 708 232

Adwokat Angelika Dawidziuk tel.: 509 011 053

Adwokat Sara Grabowska tel.: 790 218 644

Adwokat Ida Muszyńska tel.: 500 080 523

Ogólnodostępna nieodpłatna pomoc prawna Miasta Białystok dla osób, które nie mają środków na sfinansowanie porad komercyjnych. Aby umówić się z doradcą (porady są udzielane wg kolejności zgłoszeń, kobiety w ciąży przyjmowane są poza kolejnością), należy zarejestrować się:

- telefonicznie: (85) 869 66 99 - rejestracja czynna w godzinach pracy Urzędu Miejskiego w Białymstoku;
- poprzez e-mail darmowapomoc@um.bialystok.pl;
- samodzielnie na stronie www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc.

